

Muusikaõpetuse ainekava

II kooliaste

Õppe- ja kasvatusesmärgid

- aktiivse musitseerimise kaudu õpilaste muusikaliste võimete arendamine;
- huvi ja loova suhtumise kujundamine muusikasse kui kunstiliiki;
- muusikalise eneseväljendusoskuse ja loominguliste võimete kujundamine;
- muusikalise kirjaoskuse põhialuste omandamine;
- rahvuslike kultuuritraditsioonide edasikandmine;
- muusikakultuurilise aluse ja väärtushinnangute kujundamine;
- õpilase isiksusliku ja sotsiaalse arengu toetamine.

Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujundamist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelemiseks ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Maailma seal hulgas Eesti muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ja sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Õppetegevus

4. klass

Laulmine ja hääle arendamine

- häältekujunduslik töö: õigele laululisele hingamisele toetuva emotsionaalse muusikalise fraasi, vaba toonitekitamise ja kõlapuhtuse kujundamine laulmisel;
- kahehäälse laulmise esmased võtted: ostinato, imitatsioon, kaanon;
- lastelaulud, eesti ja teiste maade rahvalaulud, diatoonilised mudellaulud duur- ja mollhelilaadis, kaanonid;

- laulude õppimine: (1) kuulmise järgi, (2) käemärkide järgi, (3) rütmistatud astmenoodi järgi, (4) noodi järgi astmenimedega;
- laulurepertuaarist tulenevalt tutvustatakse vajadused eeltakti tähendust ja noodikirja märke fermaat, volt, *segno* ja *latern*.

Muusikaline kirjaoskus

- eelmistes klassides õpitud noodipikkuste kordamine ja kinnistamine;
- eelmistes klassides õpitud heliastmete kordamine ja kinnistamine;
- duur-astmerida (JO-astmerida) ja duur-kolmkõla;
- moll-astmerida (RA-astmerida) ja moll-kolmkõla;
- klaviatuuri, viulivõtme ja absoluutsete helikõrguste tutvustamine 1.oktaavis;
- 4-löögiline taktimõõt;
- rütm: TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TI-RI, TAI-RI, veerandpaus, poolpaus ja tervetaktpaus ning uued noodipikkused TA-A-A-A, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, kaheksandikpaus;
- rütmi esitamine noodipildi järgi;
- rütmi ja astmete kirjutamine noodijoonestikule;
- rütmipillide, plaatpillide, kehapilli kasutamine rütmiharjutustes, ostinato`des, kaasmängudes ja improvisatsioonides;
- vormiõpetus: 2- ja 3-osaline lihtvorm;
- dünaamikamärgid: p, f, crescendo ja diminuendo;
- mõisted: duur ja moll helilaad, kolmkõla, pool- ja tervetoon, juht- ja põhitoon, crescendo ja diminuendo.

Muusikalised teadmised ja oskused

- hääl ja hääleliigid: koloratuursopran, sopran, mezzosopran, alt, kontraalt, kontratenor, tenor, bariton, bass;
- pillid ja pilliliigid: klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid;
- tutvumine heliloojatega Johann Sebastian Bach ja Ludwig van Beethoven;
- teemakohased muusikapalad.

Õpitulemused

- laulab ea- ja võimetekohaselt, oskab laulda peast 7 – 10 laulu (3 – 5 rahvalaulu ja ühislaulud õpetaja valikul);
- teab ja oskab laulmisel kasutada kõiki eelmistes klassides õpitud heliastmeid kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi ja noodijoonestiku järgi erinevates kõrguspositsioonides;
- teab JO-võtme tähendust, tunneb ja oskab üles kirjutada õpitud heliastmete asukohti noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;
- teab ja oskab laulda duur- ja moll- astmerida (JO- ja RA- astmerida) ning nende põhikolmkõlasid;
- teab terve- ja pooltooni asukohti duur- ja moll- astmereaas;
- on tutvunud klaviatuuri, viiulivõtme ja absoluutsete helikõrgustega 1. oktaavis;
- oskab määrata 2-, 3- ja 4-osalist taktimõõtu;
- teab ja oskab kasutada noodi- ja pausipikkusi TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TI-RI, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TAI-RI, TA-I-TI, kaheksandikpaus, veerandpaus, poolpaus, tervetaktpaus; oskab kirjutada ja esitada rütme ja pause;
- oskab võimetekohaselt improviseerida, kasutades selleks muusikalisi väljendusvahendeid (tempo, tämbrid, dünaamika, rütm, meloodia);
- vormiõpetus: 2- ja 3-osaline lihtvorm;
- teab mõistete klaviatuur, oktaav, pool- ja tervetoon, juht- ja põhitoon, koloratuursopran, sopran, mezzosopran, alt, kontraalt, kontratenor, tenor, bariton, bass tähendusi;
- oskab kasutada mõisteid duur, moll, piano, forte, crescendo, diminuendo;
- teab ja oskab kuuldeliselt eristada pilliliike: klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid;
- oskab eakohaselt analüüsida kuulatavaid muusikateoseid, anda omapoolset hinnangut ja seda suunavate küsimuste abil põhjendada;
- esitab ideid ja rakendab oma loovust iseseisvas eneseväljenduses.

5. klass

Laulmine ja hääle arendamine

- häälekujunduslik töö: õige hingamine, loomulik ning pingeta hääle moodustamine, selge hääldamine;
- hääle kõlaühtluse ja puhta intonatsiooni arendamine laulmisel;
- ühehäälsed, paigutise kahehäälsusega laulud ning kaanonid, eesti ja teiste maade rahvalaulud;
- laulude õppimine: (1) kuulmise järgi, (2) rütmistatud astmenoodi järgi, (3) noodipildi järgi;
- lauludele sobiva ostinato ja/või kaasmängu lisamine rütmi- ja/või meloodiapillidel;
- ühislauluvara omandamine (6-8 laulu – 2-3 rahvalaulu, 2 kaanonit, 2 laulu kasutusel olevast õpikust).

Muusikaline kirjaoskus

- I kooliastmes õpitud astmete kordamine ja kinnistamine;
- absoluutsete helikõrguste (g- G2) omandamine ja seostamine astmetega;
- alteratsioonimärgid: diees, bemoll, bekarr;
- helistik, paralleelhelistik, võtmemärk, põhitoon e. toonika, juhttoon, toonikakolmkõla;
- helistikud ja toonika kolmkõlad: C-a, G-e, F-d;
- meloodiline improvisatsioon: meloodiate lõpetamine lauldes ja/või plaatpillidel;
- taktimõõdud $2/4$, $3/4$, $4/4$;
- I kooliastmes õpitud noodipikkuste TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A, TI-RI-TI-RI, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TAI-RI, TA-I-TI ja pauside kaheksandikpaus, veerandpaus, poolpaus ja tervetaktpaus kordamine ja kinnistamine;
- lihtsate rütmi – ja/või meloodiliste ostinatode, kaasmängude loomine;
- rütmi ja astmete kirjutamine noodijoonestikule;
- rütmi esitamine noodipildi järgi, rütmilise mitmehäälsuse kasutamine ühismusitseerimisel;
- rütmiimprovisatsioon: rütmi- ja plaatpillidel, kehapillil;
- I kooliastmes õpitud dünaamikaterminite (p, f, crescendo, diminuendo) kordamine;
- tempo terminid: allegro, moderato;
- vormiõpetus: 2- ja 3-osaline lihtvorm;

- laulurepertuaarist tulenevalt tutvustatakse vajadusel: kaheksandiktaktimõõdu ja juhusliku märgi tähendust.

Muusikalised teadmised ja oskused

- muusika väljendusvahendid: rütm, tempo, dünaamika, tämber, meloodia, harmoonia;
- kooriliigid: mudilas-, laste-, poiste-, nais-, mees-, sega- ja kammerkoor (dirigent);
- orkestriliigid: keel- puhk- ja sümfooniaorkester;
- eesti rahvamuusika: eesti rahvalaul, -pillid, -tantsud;
- lühiülevaade muusikaližanrist ja eesti heliloojate lastemuusikalidest;
- teemakohased muusikapalad.

Õpitulemused

- oskab kuulata iseennast, kaaslast ja õpetajat koosmuitseerimisel;
- laulab ea- ja võimetekohaselt; oskab peast laulda 6 – 8 laulu;
- laulude õppimisel oskab kasutada abivahendina astmeid;
- tunneb absoluutsete helikõrguste (g – G2) nimetusi ja asukohti noodijoonestikul;
- teab dieesi, bemolli ja bekarri tähendust;
- tunneb helistikke C – a, G – e, F - d; oskab määrata põhitooni ehk toonikat, ehitada põhikolmkõla;
- kasutab õpitud taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4 praktilisel muitseerimisel;
- teab ja oskab kasutada põhikooli I kooliastmes omandatud noodipikkusi ja pause;
- oskab võimetekohaselt ja iseseisvalt rütmiliselt improviseerida;
- teab ja oskab eristada kooriliike;
- oskab nimetada tuntud koore ja dirigente;
- on tutvunud eesti rahvamuusikaga, oskab laulda regilaulu ja eristab seda teiste maade rahvamuusikast;
- teab ja oskab kasutada mõisteid: helistik, toonika, paralleelhelistik, helistikumärgid, juhuslik märk;
- oskab esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii verbaalses kui muusikalises eneseväljenduses.

6. klass

Laulmine ja hääle arendamine

- häälekujunduslik töö: õige hingamine, loomulik ning pingeta hääle moodustamine, selge hääldamine;
- hääle kõlaühtluse ja puhta intonatsiooni taotlemine laulmisel;
- eakohased ühehäälsed, paigutise kahehäälsusega laulud, kaanonid, eesti ja teiste maade rahvalaulud;
- laulude õppimine: (1) kuulmise, (2) rütmistatud astmenoodi, (3) noodipildi järgi;
- lauludele sobiva ostinato ja/või kaasmängu lisamine rütmi- ja/või meloodiapillidel;
- ühislauluvara omandamine (6-8 laulu – rahvalaulud, kaanonid, jt. laulud kasutusel olevast õpikust).

Muusikaline kirjaoskus

- astmete kordamine, kinnistamine ja kasutamine musitseerimisel;
- helistikud F-d ja toonika kolmkõla;
- meloodiline improvisatsioon: meloodiate lõpetamine lauldes ja/või plaatpillidel;
- õpitud taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 kordamine ja kinnistamine;
- õpitud noodipikkuste TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A, TI-RI-TI-RI, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TAI-RI, TA-I-TI ja pauside kaheksandikpaus, veerandpaus, poolpaus ja tervetaktpaus kordamine ja kinnistamine;
- lihtsamate rütmi – ja/või meloodiliste ostinatode, kaasmängude loomine;
- rütmi ja astmete kirjutamine noodijoonestikule;
- rütmi esitamine noodipildi järgi, rütmilise mitmehäälsuse kasutamine koosmusitseerimisel;
- rütmiimprovisatsioon: rütmi- ja plaatpillidel, kehapillil;
- tempoterminid: andante, largo, presto;
- agoogika terminid: accelerando, ritenuto;
- dünaamikaterminid: piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo.

Muusikalised teadmised ja oskused

- lühiülevaade rahvuslikust ärkamisajast, I üldlaulupeost, öölaulupidudest;

- tutvumine eesti esimeste, tänapäeva ja 20.sajandi eesti levimuusika loojatega; heliloojatega Miina Härma, Gustav Ernesaks, Heino Eller;
- muusikalised näited Soome, Rootsi, Norra, Saamide, Läti, Leedu, Vene, Austria, Saksamaa, Ungari, Poola, Suurbritannia ja Iirimaa rahva- ja kunstmuusikast;
- teemakohased muusikapalad.

Õpitulemused

- oskab kuulata iseennast, kaaslasi ja õpetajat koos musitseerimisel;
- laulab ea- ja võimetekohaselt, oskab peast laulda 6 – 8 laulu;
- laulude õppimisel oskab kasutada abivahendina astmeid;
- teab helistikke C – a, G – e, F – d, oskab määrata toonikat ehk põhitooni, ehitada põhikolmkõla;
- kasutab õpitud taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4 praktilisel musitseerimisel;
- teab ja oskab kasutada õpitud noodipikkusi ja pause;
- oskab võimetekohaselt ja iseseisvalt rütmiliselt improviseerida;
- teab õpitud tempoterminite tähendust ning oskab neid praktilisel musitseerimisel järgida;
- teab õpitud dünaamikaterminite tähendust ning oskab neid praktilisel musitseerimisel järgida;
- tunneb ja oskab muusika kuulamisel eristada muusikalisi väljendusvahendeid (tempo, dünaamika, tämber, duur ja moll helilaad, 2-, 3- ja 4- osaline taktimõõt, kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);
- teab ja oskab kasutada mõisteid: dünaamika, tempo, agoogika, helistik, toonika ehk põhitoon, kolmkõla;
- oskab esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii verbaalses kui muusikalises eneseväljenduses.

Hindamine

Teadmised ja oskused

Eesmärk: selgitada õpilasele õpetatud teoreetiliste teadmiste ja praktiliste oskuste taset, innustada õpilasi tegema iseseisvat tööd, äratada huvi erinevate ainevaldkondade vastu

Hindamisel arvestatakse:

- teadmiste, oskuste mahtu
- mõtestatust, õigsust, täpsust, kindlust
- loovat ja praktilist rakendamist
- keelelist korrektsust ja loogilisust

Vormid: kontrolltööd, tunnikontrollid, essee, praktilised ülesanded, kodused tööd, iseseisvad tööd, essee, referaat, uurimustöö, PowerPoint, õpimapp, loometöö

Hindamiskaala sobib kõige paremini faktiteadmiste, näiteks muusikalise terminoloogia (helivältused, rütmifiguurid, helistikud, oskussõnad jm) rakendamise kontrollimiseks. Õpilane peab teadma, mida ja kuidas hinnatakse, iga hindelise töö algusesse või lõppu on lisatud hinnete ja punktisummade tabel.

Hinne	Punktisumma	Kirjeldus
5	90 – 100	Õpilane omab õpitud materjalist väga häid teadmisi.
4	75 – 89	Õpilane omab õpitud materjalist häid teadmisi.
3	50 – 74	Õpilane omab õpitud materjalist rahuldavaid teadmisi.
2	20 – 49	Õpilane omab õpitud materjalist mitterahuldavaid teadmisi.
1	0 – 19	Õpilase teadmised õpitud materjalist on puudulikud.

Praktilised oskused: laulmine ja pillimäng

Eesmärk: saada ülevaade õpilase vokaalsetest võimetest, arendada muusikalist mälu (peast laulmise korral), arendada eneseväljendus ja esinemisjulgest.

Hindamise kriteeriumid:

- õpilane on õppinud pähe teksti (peast laulmise korral)
- õpilane esitab laulu õiges rütmis (on selle tunnis õppeprotsessis omandanud)
- õpilane teab laulu meloodiat (mitteviisipidajad püüavad häälega otsida helikõrgusi, mitte ei loe nagu luuletust)
- õpilane oskab laulda tunnis läbilauldud laule, tunneb laulmise käigus vajaminevaid muusikalisi märke, teab laulu järjekorda noodipildis.
- kasutab kaasmängudes ja/või *ostinato*'des keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt

Hinne kontsertarvestuse, retsensiooni eest.

Eesmärk: Viia õpilane elava muusika juurde, kasvatada neis huvi ja soovi kontsertidel käimise vastu ja laiendada silmaringi.

Vorm: Kirjalik retsensioon 10 päeva jooksul peale kontserti.

Eneseanalüüsioskus

Õpilane oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerimisel

Osalusaktiivsus

Õpilane

- suhtub kohusetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldumisvorme;

laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes

Hindamise kriteeriumid

Hinne	Kirjeldus
5	<p>Õpilane laulab ladusalt, kergelt, ilma ühegi veata, loomuliku kehahoiu ja hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga. Esitus on veenev ja enesekindel.</p> <p>Õpilane väljendab oma arvamust kuulatavast muusikast selgesõnaliselt, analüüsib ja selgitab seda väga põhjalikult, kasutades muusika oskussõnavara.</p> <p>Õpilane omab kindlaid teadmisi läbivõetud materjalide ulatuses</p> <p>Õpilane suhtub endale võetud ülesannetesse väga kohusetundlikult.</p> <p>Õpilase huvi, initsiatiiv, panus ja/või soov osaleda erinevates muusikalistes (sh tunnivälistes) tegevustes on väga suur</p>
4	<p>Õpilane laulab hästi, üksikute vigadega, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga, laulmisel on püüdlik ja innukas.</p> <p>Õpilane väljendab oma arvamust kuulatava kohta mõningal määral, analüüsib ja põhjendab seda, kasutades osaliselt muusika oskussõnavara.</p> <p>Õpilase teadmiste ja oskuste tase on hea.</p>

	<p>Õpilane suhtub endale võetud ülesannetesse kohusetundlikult. Õpilase huvi ja/või soov osaleda erinevastes muusikalistes (sh tunnivälistes) tegevustes on piisavalt suur.</p>
3	<p>Õpilane laulab selge diktsiooniga, kuid on raskusi ühtlase ja täpse laulmisega. Esitus on ebakindel, esineb mõttepause ja eksimusi. Õpilane väljendab oma arvamust kuulatava kohta vähesele määral, analüüsib ja põhjendab seda, kasutades vähest muusika oskussõnavara. Õpilase muusikateadmised ja oskused on rahuldavad, töödes esineb vigu, noodikiri lohakas, suhtub õppeülesannetesse hooletult Õpilane suhtub endale võetud ülesannetesse osalise kohusetundlikkusega. Õpilane näitab üles mõningast huvi ja/või soovi osaleda muusikalistes (sh tunnivälistes) tegevustes.</p>
2	<p>Õpilane laulab mitterahuldavalt ja vead on selgelt kuulda. Esinemine ei edasta laulu sõnumit. Õpilane väljendab oma arvamust kuulatava kohta ebapiisavalt, analüüsib ja põhjendab seda, kasutades vaid üksikuid muusika oskussõnu. Õpilase teadmised ja oskused ei vasta nõuetele Õpilane suhtub endale võetud ülesannetesse ebapiisava kohusetundlikkusega. Õpilane näitab üles väga vähest huvi ja/või soovi osaleda muusikalistes tegevustes</p>
1	<p>Õpilane ei tule laulu esitamisega toime. Õpilane ei ole täida etteantud õppeülesandeid. Õpilane ignoreerib ainet ja on täiesti passiivne</p>

Kuidas ja mis tingimustel hinnatakse

Hinnatakse vastavalt Elva Gümnaasiumi hindamisjuhendile ja ainekava eesmärkidele viiepalli süsteemis. Õpetaja teavitab teemat alustades mida ja millal hinnatakse.

Hinnatakse 3 korda aastas ja kokkuvõttev hinne tuleb trimestri hinnetest.. Hinne ei ole aritmeetiline keskmine! Õpilane peab sooritama kõik ettenähtud tööd.

Kokkuleppel on mittesooritatud töö stuudiumis märgitud !-ga, mis annab õpilasele teada tema tegemata tööst. Õpilane kellel on trimestrihinne „2“ või „1“ peab õppekava omandama ja tööd järele tegema täiendava õppetööna. Vastav märge pannakse stuudiumis hindele kommentaariks,

mida ja millal järgi teha. Konsultatsiooni ja järelvastamise ajad teatatakse õpilastele ja need on üleval ka kooli kodulehel aineõpetaja tunniplaanis

Kui õppeaines on trimestrihinne jäetud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust töid järgi teha, loetakse aastahinde väljapanekul antud trimestri vältel omandatud teadmised ja oskused vastavalt hindetele „1“.

Õpilane kellel on aastahinne „2“ või „1“ peab sooritama täiendava õppetöö.